

Är jag vuxen nu? (Del 3)

Joakim Tano

Kandidatuppsats 4,5 HP

Institutionen för keramik och glas, Konstfack, VT 2020

Handledare (Text): Michell Zethson

Handledare (Gestaltning): Åsa Jungnelius, Mårten Medbo
och Jakob Solgren

Innehåll:

1. Vem är jag?	s. 2
2. Vad gör jag?	s. 2
3. Anteckningar	s. 3
-13 Oktober 2019	s. 3
-2 November 2019	s. 4
-14 November 2019	s. 6
4. Arbetsprocessen	s. 8
-Nuvarande process	s. 10
5. Gestaltningen/resultat	s. 12
6. Källförteckning	s. 14

Vem är jag?

En existentiell kris kryper mig allt närmare. Vem fan är jag och vad håller jag på med? Eller, jag vet ju vem jag är och vad jag gör. Men varför är jag här? Just här, just nu. Är jag vuxen nu?

Vad gör jag?

Jag har försökt. I många år. Att sätta fingret på vad det är jag gör. Både i det konstnärliga arbetet och i livet i stort. Ibland har jag känt att jag har varit något på spåret, men så fort det börjar kännas bekvämt raseras allt igen och det känns som om jag måste börja om. Tillbaka i någon sprattlande ovisshet. Därför är det viktigt för mig att fortsätta. Aldrig låta livsprocessen avstanna. Och genom konsten kan jag kanalisera små stunder i min mänskliga tillvaro och låta dem prata för sig själva.

I denna text kommer jag att röra mig fritt emellan egna anteckningar från arbetsprocessen och mina reflektioner kring dessa. Samtidigt vill jag försöka ge de någon slags legitimitet genom att knyta an till relevanta tänkare, forskare och konstnärer/konsthantverkare. Detta är en högst personlig resa men vill jag ändå påstå att det kan finnas en viss relevans för andra att ta del av detta. I *Konsten att vara sig själv* skriver Emma Engdahl om den franske filosofen Michel Foucault och dennes tankar om livet som ett konstverk: "Endast om man skaffat sig insikter om sig själv och arbetat med sig själv ansågs man i det antika Grekland vara förmögen att styra över andra." (Engdahl 2009: 10) Jag hävdar med detta inte att jag ser mig själv i en position att styra över andra, eller för den delen full av briljanta insikter, utan snarare att det kan finnas en poäng i att dela med sig av sina reflektioner både för egen och andras gagn.

Anteckningar

13 oktober 2019

Och så hittar jag tillbaka. Tillbaka till någon slags grundessens av vad jag är. Vad jag gör.

Alla mina erfarenheter och upplevelser kanaliseras genom mig som filter och ut i nuet. Just i denna stund är jag, och just i denna stund gör jag. Om jag bara låter mina tankar vila en stund och litar på intuitionen så fungerar det mesta.

Utifrån mina anteckningar funderar jag på om jag ens kan hävda att det finns någon slags "grund"? "Bara vara sig själv" är ett uttryck man lätt slänger sig med. Men funkar det verkligen? Emma Engdahl hävdar att man snarare spelar en roll av sig själv beroende på situationen man befinner sig i (Engdahl 2009: 41) och detta kan jag i viss mån hålla med om. Man projicerar en version av sig själv på jobbet, en annan när man ligger på soffan och en tredje när man träffar sina föräldrar. Med detta inte sagt att man har olika personligheter, utan snarare att man oundvikligen anpassar sig till situation och mottagare. Jag vill däremot påstå att det ändå finns en röd tråd oavsett situation. Man kan enbart spela dessa olika roller utifrån sina egna erfarenheter och upplevelser och det kanske skulle kunna vara någon slags grund av jaget? Att allt det jag upplevt kan enbart manifesteras genom mig.

Så snart människan inte längre behöver bekymra sig om överlevnaden den närmsta tiden kommer frågorna om de långa och vida perspektiven. När den fysiska hungern är mättad börjar grubblet över universum, döden och meningen med livet.
(Gärdenfors 2006: 127)

2 november 2019

Det ska kännas bra. Gör jag något bra då? Hand-öga-koordination. Stirra, blunda, stirra lite mer och sedan göra.

En gång hade jag min vän Micke på besök i ateljen. Stort på väggen hade jag skrivit: "Tänk inte efter!" Jag lämnade rummet en stund och när jag kom tillbaka stod där under: "Tänk före." Men jag ställer mig frågande till Mickes poäng. Ska jag tänka överhuvudtaget? Att bara göra, bara vara. Det är min lättaste väg genom skapandeprocessen. Genom livet.

Men går det att helt släppa tanken och är det överhuvudtaget det jag sysslar med? "Jag tänker, alltså finns jag" skrev den franske filosofen René Descartes (Nordin 2013: 303) och dessa ord diskuteras fortfarande. Kan Descartes ord stämma? Existerar mitt medvetande endast genom min tanke och kan jag existera utan att tänka? Hur kan jag då förhålla mig till mitt skapande? Jag skulle vilja hävda att jag gör, alltså finns jag och att görandet i sig är ett praktiskt tänkande. Varje praktisk handling är i sig en kanalisering av den givna stunden och lämnar sina spår i resultatet precis som tänkandet lämnar sina spår i medvetandet. Genom den praktiska handlingen formuleras även en fysisk form som existerar på ett annat plan än mina tänkta ord. Rörelser och avtryck sprungna ur stunden adderas likt bokstäver och formulerar något mer universellt än språklig text. Utförandet blir till ett slags sökande genom seendet som resulterar i något fysiskt snarare än det sökande tänkande formar, som enbart existerar i huvudet. Med detta låter resultatet av görandet en uppleva mina tankar med fler sinnen då det jag skapar blir något taktilt. Dessutom är det konstnärliga språket universellt och läsbart oberoende av modersmål.

Förberedelserna är långa. Tidskrävande. De följs av korta moment av agerande. Är det livet? Det är i alla fall min process. Ända sedan tonåren då jag hittade sprängkraften i snabba attacker på ytor, på något vis är det vad jag fortfarande sysslar med. Korta moment av agerande utifrån den rådande stunden och platsen. Men nu är det sanktionerat av en statlig högskola. Och jag håller mig till föremål jag är tillåten att sätta min prägel på. Har jag blivit vuxen nu?

14 November 2019

Jag vet inte. Behöver jag svara på mina egna frågor? Behöver jag söka svaren?

Solen skiner ute. Jag sitter inomhus. Någon kommer och växlar några ord men jag är inte riktigt där. Vart är jag?

Jag har gjort det här förr. Många gånger. Vad är skillnaden nu? Varenda föregående erfarenhet har lett mig till detta tillfället, det är skillnaden. Förra gången var dess eget nu, nu är förra gången en del av det förgångna och jag har tillägnat mig något av det. Det sitter i muskelminnet och det sitter i hjärnminnet. Det är inte samma ögonblick.

Erfarenheten.

Den skänker kunskap inför framtiden. Den skänker något åt nuet och bygger vidare på sig själv. Blir jag någonsin klar? Kommer jag någonsin i mål? Ja ja man når sina delmål förstås. Men de ständiga processen är alltid närvarande. Livet, konsten. En sten i taget, en bit i taget, ett streck, ett steg, möte, upplevelse.

Så blir jag aldrig vuxen?

Inte om det betyder färdig. Allt jag kan få är ett nedslag i nuet. Ett moment av kanalisering av alla mina tidigare val och erfarenheter, allt som är jag. Och förra gången kanske jag blev nöjd. Det var ett nedslag av nuet just i den stunden. Om jag spelar på samma känsla igen tappar det sin autenticitet. Jag behöver göra detta nuet, med de tidigare vilandes i det undermedvetna.

I arbetet och i livet.

Ar ett skap av ostarktiga strukturer som sammantogas av vilja och styrka. Vår spridda bitar och erfarenheter som ~~...~~ ~~...~~ fränt allt pussar nog för att sammantogas till ett. Men det går alltid att lägga till en bit till. Det är så jag väser.

- Behöver det vara mycket spännande då? Det kanske räcker med det som är. Att processen finns där. JA!

- fast ändå vill jag göra något som ser intressant ut... Hmmm...
- Man vill ju ändå tillägna sig saker för att bli den bästa man kan vara. Det behövs att bura vitt famn omkring efter odefinierade ämnen leder ju ingen rätt.

KNYTA IHOP SÄCKEN!

Efter adriercerlet måste komma som strukturerande var. Jag har gjort för mycket? Nej. Det är alla viktig a delar av processen. De måste få vara det. Sedan kan jag se vad som krävs och inte behövs för att illustrera detta i rummet.

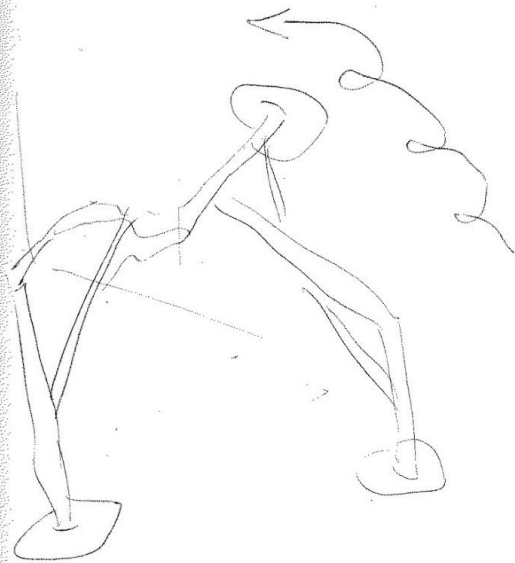
28/11-19 Jonkin Tano.

Men blir så mycket lättare efter en bra kväll... Då på beate.

28/11-19 Jonkin Tano.

3/12-19

Behöver
 Mycket att göra? testa
 Ta beslut. Inre väg vägen
 nogkänslan här inte... grejer vna
 försöker testa mig på
 nu. Nu handlar det VIKTIGT.
 hitta det. Det ser den
 Det ska bli bra till i den
 kommer
 senare.
 Detta känns inte lös Nu. Skala
 Kan nästan känns ner röbrist.
 inte stämmer. Jag
 på värt med det Det är dags.
 Behöver jag på. Spänningar är
 nytt? Tar näs nästan gmsb.

Arbetsprocessen

Den slutliga gestaltningen är sällan helt planerad. Jag utgår oftast från ett val av material, hur verket är tänkt att visas och inte sällan tänker jag mig flera delar som bildar en helhet och spelar med rummet jag befinner mig i. Det rent visuella återkommer ofta till ostadiga strukturer, sammansatt av olika delar. Många olika idéer får utvecklas parallellt och det tillkommer ofta nya verk under arbetets gång, det är sällan jag utför en enda idé från början till slut utan att låta nya val påverka resultatet.

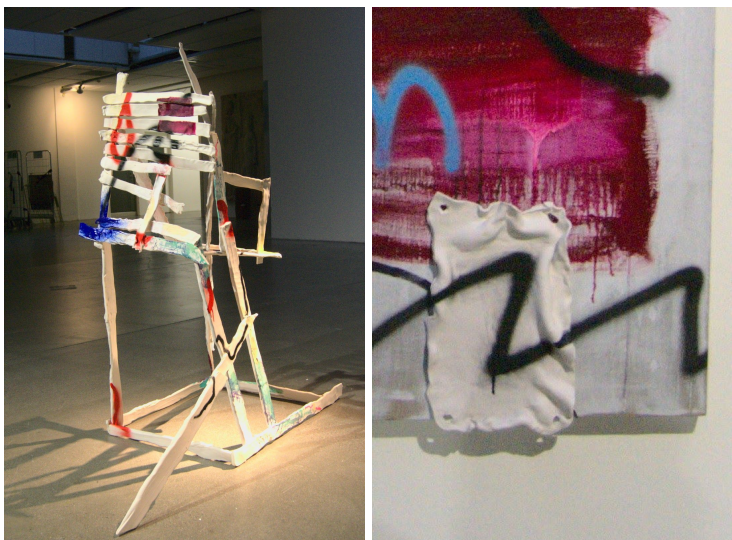
Också utan avsikt
 pågår livet
 Det är så
 Slumpen finns
 Döden finns
 och friheten finns verkligen:
 men meningen finns inte
 riktningen finns inte
 Du kan gå vart du vill
 (Gustafsson, citerad i: Gärdenfors 2006: sida 256)

Något som följt mig det senaste halvåret är Jakob Ojanens text *Det svåra är att börja se*. Det händer att jag går in och läser texten om och om igen när jag känner mig vilse i processen. Där skriver Ojanen om sin egen process och om seendets roll: "Seendet är lömskt. Det svåra är att kliva ur och se lite vid sidan av sig själv..." (Ojanen 2019)

Jag kan tycka att seendet är en egenskap vi bygger upp under år efter år av praktiserande. Seendet är en del av intuitionen på ett vis men samtidigt, rent konkret, ett av våra sinnen. Och jag håller med om att seendet är lömskt, men det gäller att lita på det. Jag tror dessutom att det konstnärliga seendet inte nödvändigtvis är kopplat till våra ögon utan snarare till medvetandet. Och ett ständigt adderande till seendet genom görande utvecklar detta.

The draughtsman with her pencil, just like the carpenter with his saw, must feel where she is going, and must continually adjust her gestures so as to maintain alignment with a moving target.
(Ingold 2010: 99)

Jag ser varje del – varje streck, sammanfogning eller byggsten – som ett tecken eller meddelande, från mig förmedlat genom materialet. De berättar om val som i sin tur skapar en erfarenhet inför nästa val. Det är inte alltid helt medvetet – jag låter ofta magkänslan styra och reflekterar sedan över vad som blev. Jag försöker att inte grubbla för mycket kring hur eller vad saker och ting ska föreställa eller representera utan låter handlingen tala om det för mig. Ett slags tänkande genom handling. Under arbetets gång sätter jag däremot upp ramar för mig själv för att styra arbetet mot just detta intuitiva. Jag ger mig själv korta stunder av görande, följt av längre stunder av reflektion och analys. Jag låter mig själv fundera över vad som behövs till gestaltningen för att skapa balans i kompositionen, samtidigt som det behöver “sticka till” på vissa punkter. När ett eller fler verk börjar närma sig en punkt där de kan få vila börjar processen av att välja. Ska jag fortsätta? Lägga till eller plocka bort något? Jag vill inte säga att jag anser verk vara färdiga, men de är slutarbetade. Processen har för tillfället avstannat och kan få vila.

“Del 2” 2019

Jag ser paralleller mellan denna process och hur jag upplever livet. Man samlar erfarenheter som påverkar hur man är, vad man gör och vilka val man tar och denna process är ständigt pågående. Ett ständigt adderande av små delar som skapar helheten som människa just nu. Jag vill aldrig tillåta mig själv att känna mig klar eller färdig. Där avstannar processen och då kan jag lika gärna gå och dö. Men detta speglar såklart bara min egen mänskliga upplevelse.

Nuvarande process

Inför detta arbete har jag valt att utgå från tidigare arbeten under hösten. Dessa har bestått av ett utforskande i hur jag kan relatera mitt måleri till keramisk skulptur och hur jag kan använda detta beroende på vilket rum jag befinner mig i. I detta sökande har jag upptäckt en metod som fungerat väldigt bra och som denna text och vårens arbete utgår från. Jag ska försöka att utifrån mina reflektioner från tidigare låta arbetsprocessen fortlöpa ohejdat och se vart det bär. Materialiteten får en central roll då jag väljer att utgå från de material jag känner mig hemma med. Porslinet får med sin hårda men ändå sköra vita yta bilda delar som jag därefter kan foga samman allteftersom.

Parallellt arbetar jag med måleri i blandteknik som tar en explosiv skissartad väg till skillnad från den relativt långsamma keramiska processen. Även funna material och specifika platser får spela in ohämmat i helheten. Målet är att utifrån detta skapa en mängd alster där jag sedan kan välja och vraka vad som passar sig för den givna rumsliga situationen väl framme vid presentation eller vårutställning.

Processbilder, 2020

Materialkännedom tar onekligen stor plats i arbetet. Jag har märkt att jag lätt snöar in och vill lära mig förstå hur olika material fungerar och beter sig. Därefter kan jag experimentera, testa dess gränser och försöka hitta nya sätt att använda traditionella metoder och material. Jag började känna mig aningen trött på den keramiska arbetsprocessen men det var när jag började se möjligheterna att behandla leran som material för att tillverka byggstenar liksom tegel eller brädor som jag hittade tillbaka till lusten att arbeta keramiskt. Den konsthantverkliga bakgrunden har även gett mig självförtroende till att låta görande, handling och process vara det centrala i arbetet snarare än koncept eller resultat vilket jag tror stärker mig som utövare.

Tim Ingold skriver i "The textility of making": "The role of the artist—as that of any skilled practitioner—is not to give effect to a preconceived idea, novel or not, but to join with and follow the forces and flows of material that bring the form of the work into being." (Ingold 2010: 97) Något jag mycket väl kan hålla med om. Att låta processen och materialet forma resultatet snarare än mina förutbestämda ideer ser jag som centralt.

Vikten av att producera slog mig som hårdast när jag såg foton av den finske konstnären Sami Korkiakoskis installation från Rovaniemis konstmuseum (samikorkiakoski.com: Exhibitions). En mängd målningar placerade på ett högst okonventionellt vis i ett totalt myller. Jag tyckte mig kunna känna in den enorma energi som måste gå åt till att göra alla dessa målningar, och efter att ha kollat videos från arbetsprocessen slog det mig att det finns en likhet i det rent praktiska tillvägagångssättet till hur jag själv arbetar. En stor mängd mindre målningar bestående av endast svarta linjer på vit duk var placerade i högar, liggande på golvet eller lutade mot väggen. Samtidigt hade konstnären fortsatt måleriet på väggarna runt omkring. Jag tror att dessa foton har följt mig undermedvetet sedan dess och när jag nu ser tillbaka på detta kan jag se hur detta har påverkat mitt eget uttryck.

Ytterligare ett exempel på en konstnär med mycket fysisk energi i arbetet är nyligen konstfack-examinerade David von Bahr vars enorma dukar målade med bland annat punkterade sprayburkar i hög fart har inspirerat mig sedan jag såg de på vårutställningen 2019 (Konsfack2019.se: David von Bahr). Efter samtal med konstnären stod det klart att det var just energin i arbetet som var centralt för honom och detta tog jag med mig in i mitt eget arbete. Något som förbryllat mig en tid är att jag till stor del inspirerats av målare när jag själv till största delen sysslat med skulptur. Men jag ser likheterna i den adderande processen och det faktiska nördandet kring material som krävs för att komma framåt och utveckla sitt arbete.

Gestaltningen/Resultat

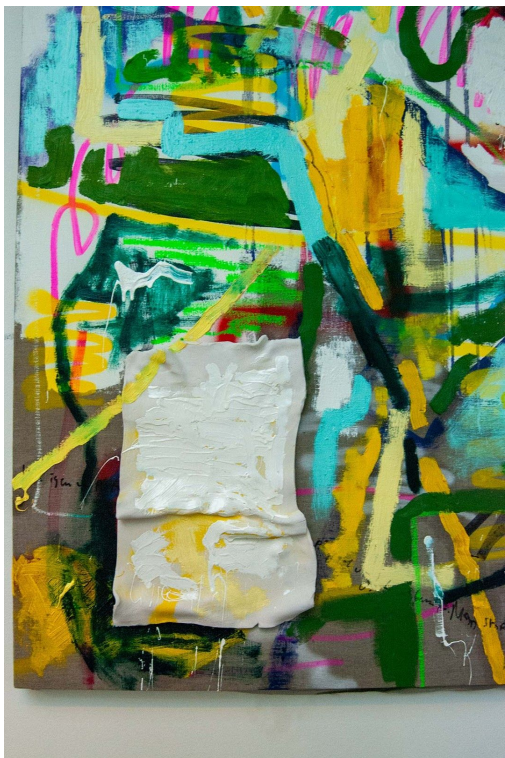
Sakta men säkert har formen på gestaltningen uppenbarat sig för mig. Del för del har verken tillkommit, och detta verk har fått bilda en slags samling av denna tids arbete. Det har blivit tydligt för mig att mitt måleri kan stå för sig själv och skulpturerna för sig, men att de gör sig bäst tillsammans. De är, och jag vill att de ska vara, en helhet. Tillsammans med denna text bildar installationen ett dokument över var jag befinner mig just nu och de insikter som ännu väntar i framtiden. Gunnar Larsson skriver i publikationen *Varför jag målar som jag gör*: "För mig har det inneburit långa strävsamma perioder av envist slit som plötsligt avbryts av vissa tankemässiga insikter som förändrar förutsättningarna för arbetet radikalt." (Larsson 2017: 16) Detta stycke gav mig klarhet i att jag själv kan få befinna mig i perioder av envist arbete och att nästa klara tanke ligger bortom horisonten och väntar.

Under arbetets gång har de utrymmen jag arbetat i påverkats. Färgen har fortsatt vandra ut över väggar och golv via dukar och skulpturer. När jag sedan har återställt arbetsutrymmet till sitt ursprungliga skick har något gått förlorat. Därför har jag valt att i den slutgiltiga gestaltningen fortsätta addera färg. Direkt på väggen och verken i sig. För mig ger detta en tydlig bild av hur processen aldrig avstannar och att arbetet kommer fortsätta. Dessutom blir det för mig klarare att det är det faktiska agerandet som ligger i fokus, snarare än ett specifikt färdigt verk.

Något som bekymrat mig är de tydliga sammanfogningarna i skulpturerna. Om man ser efter noga kan man se limmet som håller allt samman. Men under tiden jag laborerat med olika sätt att dölja limmet har jag kommit fram till att dessa sammanfogningar behövs. De talar tydligt om för betraktaren att detta faktiskt är en adderande process snarare än en strävan efter en perfekt keramisk process. Efter att ha sett Bella Runes långa, hängande garnskulpturer har jag insett att det kan vara helt okej i en samtida konstkontext att som skolad konsthantverkare använda något udda sätt att forma sitt material.

De måleriska delarna av mitt arbete placerar jag också i en samtida kontext. Ett känslobaserat abstrakt måleri jag kan relatera till är tidigare nämnda David von Bahr. Även Fredrik Åkums sätt att upprepa motiv och använda materialet har influerat mig. Däremot har jag själv valt att ta mitt måleri till vad jag ser som en ytterligare aspekt av tredimensionalitet genom att addera ytterligare material, i detta fall porslin, till duken. Med det får jag även en tydlig koppling till skulpturerna där porslinsytan fått agera likt en målarduk.

I slutändan kan jag se att det jag uppnått med detta arbete på något sätt tillfredställer mig. Resultatet som har uppstått ur de förutsättningar jag gett mig själv har bringat mig viss klarhet i huruvida jag är vuxen nu eller inte. Nej, jag är inte vuxen och jag vill nog aldrig bli det heller. Däremot kan, och vill, jag fortsätta utvecklas. Och jag kan ta ansvar för de val jag gör och ställs inför. Tid och plats är precis vad de ska vara, hur oförklarliga de än må kännas i perioder, för jag har satt mig själv här. Processen är konstant.

Källförteckning

Tryckta källor

Engdahl, Emma 2009. *Konsten att vara sig själv*. Malmö: Liber.

Gustafsson, Madeleine citerad i: Gärdenfors, Peter 2006. *Den meningssökande människan*. Stockholm: Natur och kultur.

Gärdenfors, Peter 2006. *Den meningssökande människan*. Stockholm: Natur och kultur.

Ingold, Tim 2010. "The textility of making". *Cambridge Journal of Economics* 34, 91–102. doi:10.1093/cje/bep042.

<http://sed.ucsd.edu/files/2014/05/Ingold-2009-Textility-of-making.pdf>

Hämtad från <https://academic.oup.com/cje>

Kontrollerad 2020-02-27

Larsson, Gunnar 2017. *Varför jag målar som jag gör*. Stockholm: Konstakademien.

Nordin, Svante 2013. *Filosofins historia: det västerländska förnuftets äventyr från Thales till postmodernismen*. Lund: Studentlitteratur.

Övriga källor

Konsfack2019.se: David von Bahr

<https://konstfack2019.se/bachelor/bafa/david-von-bahr/>

Kontrollerad 2020-02-26

Ojanen, Jakob 2019. *Det svåra är att börja se*. Omkonst.

<https://www.omkonst.se/19-abk-ojanen-jakob.shtml>

Kontrollerad 2020-02-26

Samikorkiakoski.com: Exhibitions

<http://samikorkiakoski.com/exhibitions/>

Kontrollerad 2020-02-26